

КОНСТИТУЦІЙНЕ, АДМІНІСТРАТИВНЕ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ПРАВО

УДК 342.7:364-054.73:352.07

DOI <https://doi.org/10.32782/2409-4544/2026-1/5>

КОНФЛІКТИ ВПО У ГРОМАДАХ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ВРЕГУЛЮВАННЯ

Ленгер Яна Іванівна,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права
Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID ID: 0000-0003-2666-9709

Фідря Юлія Олександрівна,

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри кримінального
правосуддя та правоохоронної діяльності
Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID ID: 0000-0001-9703-9494

Гороть Алла Миколаївна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного, адміністративного
та міжнародного права
Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID ID: 0000-0001-8482-053X

У статті досліджено конфлікти, що виникають у процесі інтеграції внутрішньо переміщених осіб у приймаючі територіальні громади України в умовах тривалої збройної агресії та масштабного внутрішнього переміщення населення. Актуальність теми зумовлена тим, що внутрішнє переміщення вже не може розглядатися лише як гуманітарна або соціальна проблема: воно безпосередньо впливає на правову політику держави, повноваження органів місцевого самоврядування, доступ до житла, праці, соціальних і адміністративних послуг, а також на рівень соціальної згуртованості громад. Метою статті є з'ясування природи конфліктів за участю ВПО, визначення їх основних причин та обґрунтування правових механізмів їх попередження і врегулювання. У роботі використано формально-юридичний, системний, порівняльно-правовий, аналітичний та міждисциплінарний методи дослідження. Проаналізовано чинне законодавство України про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, Закон України «Про медіацію», наукові праці українських дослідників, статистичні матеріали та окремі міжнародні підходи до локального врегулювання конфліктів. Обґрунтовано, що конфлікти у приймаючих громадах мають багатофакторний характер: вони пов'язані з конкуренцією за ресурси, житловими й трудовими проблемами, нерівномірним доступом до соціальної підтримки, недостатньою комунікацією між ВПО та місцевими жителями, а також із психологічними наслідками вимушеного переміщення. Особливу увагу приділено ролі територіальної громади як первинного середовища інтеграції, де формуються практики співіснування, соціальної довіри та локальної стабільності. Доведено, що ефективна інтеграція ВПО потребує комплексного поєднання правових, соціальних, психологічних і комунікаційних інструментів. Особливе значення у цьому контексті має медіація, зокрема громадська, інсайдерська та судова, яка здатна не лише врегулювати окремі спори, а й відновлювати комунікацію та довіру між учасниками конфлікту. Зроблено висновок, що медіація має розглядатися як перспективний елемент правової політики інтеграції ВПО у територіальні громади України.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, ВПО, територіальна громада, інтеграція, соціальна згуртованість, конфлікт, медіація, альтернативне врегулювання спорів.

Lenher Yana, Fidria Yuliia, Horot Alla. Conflicts of Internally Displaced Persons in Ukrainian Communities: Problems of Integration and Legal Mechanisms of Settlement

The article examines conflicts that arise in the process of integrating internally displaced persons into host territorial communities of Ukraine under the conditions of prolonged armed aggression and large-scale internal displacement. The relevance of the study is determined by the fact that internal displacement can no longer be viewed only as a humanitarian or social issue. It directly affects state legal policy, the powers of local self-government bodies, access to housing, employment, social and administrative services, and the level of social cohesion within communities. The purpose of the article is to clarify the nature of conflicts involving internally displaced persons, identify their main causes, and substantiate legal mechanisms for their prevention and settlement. The study applies formal legal, systemic, comparative legal, analytical and interdisciplinary methods. The article analyses Ukrainian legislation on the protection of the rights and freedoms of internally displaced persons, the Law of Ukraine "On Mediation", scholarly works of Ukrainian researchers, statistical materials and selected international approaches to local conflict resolution. It is argued that conflicts in host communities are multifactorial in nature. They are connected with competition for resources, housing and employment problems, unequal access to social support, insufficient communication between internally displaced persons and local residents, and the psychological consequences of forced displacement. Particular attention is paid to the role of the territorial community as the primary environment for integration, where practices of coexistence, social trust and local stability are formed. The article demonstrates that effective integration of internally displaced persons requires a comprehensive combination of legal, social, psychological and communication instruments. Mediation is of particular importance in this context, including community mediation, insider mediation and court-related mediation, as it can not only resolve individual disputes but also restore communication and trust between the parties. The article concludes that mediation should be regarded as a promising element of legal policy aimed at integrating internally displaced persons into Ukrainian territorial communities.

Key words: internally displaced persons, IDPs, territorial community, integration, social cohesion, conflict, mediation, alternative dispute resolution.

Станом на кінець 2025 року в Україні офіційно обліковувалися понад 4,6 млн внутрішньо переміщених осіб, причому найбільша їх концентрація спостерігалася у Харківській, Донецькій, Дніпропетровській областях та місті Києві [1]. Такі показники засвідчують, що внутрішнє переміщення стало не короточасним наслідком воєнних дій, а довготривалим соціально-правовим явищем, яке суттєво впливає на функціонування територіальних громад, систему соціального забезпечення, ринок праці, житлову політику та механізми надання адміністративних послуг.

Правовою основою захисту ВПО в Україні є Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», який визначає гарантії дотримання прав і свобод таких осіб, питання їх обліку, соціального захисту, сприяння у реалізації права на житло, працю, освіту, медичну допомогу та інші базові права [2]. Водно-

час сама наявність нормативного регулювання не усуває всіх проблем інтеграції, адже значна частина труднощів виникає саме на локальному рівні — у щоденній взаємодії ВПО, місцевих жителів, органів місцевого самоврядування, роботодавців, орендодавців, закладів освіти та соціальних служб.

У територіальних громадах конфлікти можуть виникати через доступ до житла, черговість отримання допомоги, користування комунальною інфраструктурою, працевлаштування, освітні й соціальні послуги, а також через відчуття нерівності або недостатньої комунікації між різними групами населення. Особливість таких конфліктів полягає в тому, що вони мають не лише юридичну, а й глибоку соціально-психологічну природу. Тому традиційних адміністративних або судових механізмів часто недостатньо для їх ефективного розв'язання.

З огляду на це актуальним є пошук таких правових механізмів, які були б здатні не тільки реагувати на вже наявні спори, а й попереджати соціальну напругу, сприяти діалогу, відновлювати довіру та формувати сталі моделі співіснування у приймаючих громадах. Одним із таких інструментів є медіація, правові засади якої визначено Законом України «Про медіацію» [15].

Проблематика інтеграції ВПО у приймаючі громади активно розробляється у сучасній українській науковій літературі. Н. Павлик, М. Гордон та Н. Оленцевич досліджують соціальну інтеграцію людей зі статусом ВПО у приймаючих громадах, акцентуючи увагу на труднощах адаптації, значенні соціальних зв'язків, проблемах із працевлаштуванням та відчутті ізольованості переселенців [3]. Праця цих авторів є важливою для розуміння того, що інтеграція ВПО не зводиться лише до реєстрації статусу чи отримання матеріальної допомоги, а потребує реального включення особи у соціальне життя громади.

Г. Юрчик і Н. Самолюк розглядають потреби ВПО та особливості їх сприйняття як індикатор інтегрованості у приймаючі громади [4]. Наукова цінність цього підходу полягає в тому, що автори звертають увагу на двосторонній характер інтеграції: вона залежить не лише від готовності ВПО адаптуватися, а й від спроможності приймаючої громади сприймати їх не як додаткове навантаження, а як людський, професійний і соціальний ресурс.

Правові аспекти статусу ВПО та механізмів його реалізації аналізуються у працях М. Макарова, який досліджує особливості правового захисту внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану [5], а також А. Сівченко, яка розкриває основні права та гарантії ВПО в Україні на сучасному етапі [6]. У цих роботах підкреслюється, що правовий статус ВПО має оцінюватися не формально, а через реальну можливість особи користуватися житлом, працею, соціальною підтримкою, медичною допомогою та іншими гарантіями.

Соціально-забезпечувальний вимір проблеми відображено у дослідженнях Т. Павлюк і Л. Осіпової щодо законодав-

чих новацій у сфері соціального захисту ВПО [7], а також І. Карпич, яка аналізує реалізацію державної політики у сфері соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб [8]. Соціально-правові аспекти реінтеграції ВПО розглядає В. Паращук [9], тоді як О. Москаленко акцентує увагу на гендерному вимірі внутрішнього переміщення та фемінізації цього явища в умовах війни [10].

Незважаючи на значну кількість наукових праць, питання конфліктів у громадах за участю ВПО та правових механізмів їх врегулювання, зокрема через медіацію, потребує подальшого комплексного аналізу. Недостатньо дослідженими залишаються зв'язки між правовим статусом ВПО, соціально-психологічними наслідками переміщення, локальною політикою громад і практичним застосуванням альтернативних способів вирішення спорів.

Метою статті є комплексне дослідження конфліктів, що виникають у процесі інтеграції внутрішньо переміщених осіб у приймаючі територіальні громади України, з'ясування їх причин, форм прояву та обґрунтування правових механізмів попередження і врегулювання таких конфліктів, зокрема шляхом застосування медіації та інших альтернативних способів вирішення спорів.

Методологічну основу статті становить поєднання загальнонаукових і спеціально-юридичних методів. Формально-юридичний метод використано для аналізу положень законодавства України щодо правового статусу ВПО та медіації. Системний метод дав змогу розглянути інтеграцію ВПО як багаторівневий процес, що охоплює правові, соціальні, економічні, психологічні та управлінські елементи. Порівняльно-правовий метод застосовано для зіставлення українських підходів із окремими міжнародними практиками локального врегулювання конфліктів. Аналітичний метод використано для узагальнення статистичних даних, наукових позицій і практичних рекомендацій. Міждисциплінарний підхід дозволив врахувати не лише нормативні, а й соціально-психологічні чинники конфліктності у приймаючих громадах.

Масове внутрішнє переміщення насе-

лення призвело до появи нових моделей соціальної взаємодії у територіальних громадах. ВПО змушені не лише відновлювати документи, шукати житло, роботу та джерела доходу, а й вибудовувати нові соціальні зв'язки, адаптуватися до локальних правил співжиття, долати психологічні наслідки втрати дому та попереднього соціального середовища. У свою чергу, приймаючі громади мають забезпечувати доступ до базових послуг за умов додаткового навантаження на місцеві бюджети, інфраструктуру та соціальні служби.

Найбільша концентрація ВПО у великих містах та регіонах із відносно розвиненим ринком праці пояснюється прагненням людей знайти безпечніше середовище, роботу, медичні та освітні послуги. Водночас саме в таких громадах особливо гостро проявляються проблеми житлового забезпечення, оренди, конкуренції за робочі місця, черг на соціальні послуги та нерівномірного розподілу гуманітарної допомоги [1]. Отже, статистичне зростання кількості ВПО автоматично трансформується у правову проблему локального управління та соціальної стабільності.

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» закріплює гарантії прав ВПО, однак практична реалізація цих гарантій залежить від організаційної спроможності конкретної громади [2]. Саме органи місцевого самоврядування, центри надання адміністративних послуг, заклади освіти, охорони здоров'я, соціальні служби та громадські організації першими стикаються з потребами ВПО. Тому територіальна громада фактично стає первинним середовищем правової, соціальної та психологічної адаптації переселенців.

Дослідження Н. Павлик, М. Гордон та Н. Оленевич показує, що значна частина ВПО обирає нову громаду не через системну державну політику розселення, а через наявність родичів, друзів або знайомих [3]. Такий результат свідчить про високу роль соціального капіталу в умовах кризи. Проте неформальні зв'язки не можуть повністю замінити інституційну підтримку. Якщо громада не створює зрозумілих правил доступу до допомоги, житла, послуг і комунікації, то навіть за відсутності відкритої дискримінації у ВПО

може формуватися відчуття ізольованості та тимчасовості перебування.

Важливо підкреслити, що інтеграція ВПО має двосторонній характер. З одного боку, переселенці повинні мати можливість включитися у життя громади, користуватися правами та брати участь у місцевих процесах. З іншого боку, приймаюча громада повинна бути готовою до прийняття нових мешканців, подолання стереотипів і формування практик співпраці. Саме на цьому наголошують Г. Юрчик і Н. Самолук, розглядаючи сприйняття ВПО як важливий індикатор рівня інтегрованості у приймаючих громадах [4].

Конфлікти між ВПО та місцевими жителями найчастіше виникають через конкуренцію за ресурси. Йдеться про доступне житло, робочі місця, соціальну допомогу, місця у школах і дитячих садках, медичні послуги, транспортну та комунальну інфраструктуру. У ситуації, коли ресурси громади є обмеженими, будь-яка преференція або навіть уявлення про таку преференцію може сприйматися як несправедливість. У цьому полягає одна з головних причин локальної соціальної напруги.

Окремою групою є конфлікти між ВПО та органами публічної влади. Вони можуть виникати через складність адміністративних процедур, затримки у виплатах, відмови у наданні допомоги, труднощі з підтвердженням статусу, недостатнє інформування або формальний підхід до індивідуальних життєвих обставин особи. У таких ситуаціях правовий статус ВПО, формально гарантований законом, може не забезпечувати реального доступу до прав. Саме тому у науковій літературі слушно наголошується на необхідності оцінювати гарантії ВПО через призму їх практичної дієвості [5; 6].

Ще одним різновидом є конфлікти всередині середовища самих ВПО. Вони найчастіше виникають у місцях компактного проживання, гуртожитках, модульних містечках, тимчасових прихистках, центрах колективного розміщення. Причинами можуть бути спільне користування побутовими приміщеннями, розподіл гуманітарної допомоги, різний рівень матеріального забезпечення, побутові суперечки, відмінності у стилях адаптації та психологічне виснаження. Ці конфлікти часто залиша-

ються поза увагою формальної правової системи, хоча істотно впливають на якість життя людей.

Психологічний стан ВПО є одним із найважливіших конфліктогенних чинників. Вимушене переміщення супроводжується втратою житла, роботи, звичного соціального оточення, іноді — втратою близьких, досвідом окупації, обстрілів або насильства. Дослідження соціально-психологічної адаптації вимушених переселенців свідчать, що травматичний досвід, тривожність, депресивні стани, криза ідентичності та соціальна ізоляція безпосередньо впливають на поведінку особи у новому середовищі [11].

У цьому контексті помилково розглядати конфлікти у громадах лише як порушення правил співжиття або як наслідок недостатньої правової культури. Часто вони є зовнішнім проявом глибших проблем: невизначеності майбутнього, страху втрати контролю над життям, відчуття несправедливості, недовіри до інституцій або емоційного виснаження. Тому правове врегулювання таких конфліктів має бути чутливим до психологічного стану сторін.

У багатьох громадах відсутні сталі механізми раннього виявлення конфліктів, системної комунікації з ВПО та психологічного супроводу. Водночас досвід, розроблений у межах співпраці українських інституцій та Координатора проєктів ОБСЄ в Україні, свідчить про важливість оцінки ризиків виникнення конфліктів у громадах, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту [12]. Такий підхід дозволяє не чекати ескалації, а виявляти конфліктогенні фактори на ранніх етапах.

Методичні підходи до оцінки ризиків конфліктів у громадах мають важливе значення і для сучасної політики інтеграції ВПО. Вони орієнтують органи місцевого самоврядування на аналіз вразливості різних груп, рівня соціальної згуртованості, якості комунікації, доступу до ресурсів та готовності громади до діалогу. Фактично йдеться про перехід від реактивної моделі управління конфліктами до превентивної, у якій громада не лише реагує на спір, а й попереджає його виникнення.

Міжнародна практика підтверджує значення локальних інструментів врегулювання конфліктів. Однією з таких моделей

є громадська медіація, яка передбачає вирішення конфліктів між членами громади за допомогою підготовлених медіаторів. Її перевага полягає у доступності, неформальності, швидкості реагування та орієнтації на відновлення комунікації, а не лише на встановлення правоти однієї зі сторін [13]. Для ВПО така модель є особливо корисною, оскільки значна частина їхніх конфліктів має побутовий, соціальний або комунікаційний характер.

Окремої уваги заслуговує інсайдерська медіація. Її сутність полягає у залученні до врегулювання конфліктів осіб, які є частиною самої громади, користуються довірою її членів і добре розуміють локальний контекст. Програма розвитку ООН визначає інсайдерську медіацію як підхід, що спирається на авторитет і знання місцевих медіаторів для запобігання та врегулювання конфліктів у громадах [14]. Для українських громад така модель може бути корисною у роботі з ВПО, якщо поєднувати її з професійною підготовкою, етичними стандартами та інституційною підтримкою.

Правовою основою застосування медіації в Україні є Закон України «Про медіацію», який визначає медіацію як добровільну, позасудову, конфіденційну, структуровану процедуру, під час якої сторони за допомогою медіатора намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт [15]. Для спорів за участю ВПО особливо важливими є добровільність, нейтральність медіатора, конфіденційність і орієнтація на інтереси сторін, а не лише на формальну юридичну позицію.

Застосування медіації у конфліктах за участю ВПО має кілька переваг. По-перше, вона дозволяє сторонам бути почутими й висловити власні потреби. По-друге, медіація допомагає знизити рівень емоційної напруги. По-третє, вона сприяє виробленню рішення, яке враховує реальні можливості сторін і громади. По-четверте, медіація може запобігти перетворенню соціального конфлікту на судовий спір. По-п'яте, вона має відновний потенціал, оскільки спрямована на збереження відносин між людьми, які й надалі проживатимуть в одній громаді.

Разом із тим медіацію не можна абсолютизувати. Вона не є універсальним способом вирішення всіх конфліктів і не

може застосовуватися там, де відсутня добровільна згода сторін, існує очевидна нерівність переговорних позицій, загроза насильства або порушуються права третіх осіб. Для ВПО ці обмеження особливо важливі, адже їх соціальна вразливість може впливати на здатність повноцінно відстоювати власні інтереси. Саме тому медіація має поєднуватися з безоплатною правовою допомогою, соціальним супроводом і психологічною підтримкою.

У науковій літературі звертається увага і на потребу подальшого розвитку судової медіації та інтеграції медіаційних процедур у правову систему України [16]. Для спорів за участю ВПО це може мати практичне значення у житлових, трудових, сімейних, соціальних та адміністративно-правових конфліктах. Однак судова медіація не повинна витіснити громадські та досудові форми діалогу, оскільки більшість локальних конфліктів до суду взагалі не доходить.

Отже, ефективна модель врегулювання конфліктів у приймаючих громадах має бути багаторівневою. На першому рівні необхідні інформаційні кампанії, консультації, прозорі правила розподілу допомоги та регулярний діалог між владою, ВПО і місцевими жителями. На другому рівні – громадська та інсайдерська медіація, робота фасилітаторів, соціальних працівників і психологів. На третьому рівні – правова допомога, адміністративне оскарження та судовий захист. Лише поєднання цих інструментів дозволяє не тільки вирішувати окремі спори, а й зміцнювати соціальну згуртованість громад.

Особливого значення набуває підготовка місцевих фахівців: працівників органів місцевого самоврядування, соціальних служб, центрів надання адміністративних послуг, закладів освіти, громадських організацій та волонтерських ініціатив. Вони повинні володіти базовими навичками конфліктного аналізу, комунікації, перенаправлення до медіатора, роботи з травмованими особами та недискримінаційного підходу. Без цього навіть найкращі законодавчі гарантії залишаться малоефективними на практиці.

Таким чином, територіальна громада має розглядатися не лише як адміністративна одиниця, що приймає ВПО, а як активний

суб'єкт інтеграції, попередження конфліктів і відновлення соціальної довіри. Її роль полягає у створенні простору, де права ВПО не тільки формально визнаються, а й реально реалізуються через доступ до послуг, участь у житті громади, прозорі процедури, повагу до людської гідності та ефективні механізми діалогу.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що внутрішнє переміщення населення в Україні набуло системного та довготривалого характеру, а тому потребує не лише соціальної підтримки, а й цілісної правової політики інтеграції ВПО у приймаючі територіальні громади. Масштабність явища ВПО істотно впливає на локальну інфраструктуру, ринок праці, житловий сектор, соціальні послуги та рівень довіри всередині громад.

Конфлікти за участю ВПО мають багатфакторну природу. Вони виникають між ВПО та місцевими жителями, між ВПО та органами публічної влади, а також усередині спільнот самих переселенців. Їх причинами є конкуренція за ресурси, житлові та трудові труднощі, нерівномірний доступ до допомоги, недостатня комунікація, психологічна травматизація, соціальна ізоляція та відчуття тимчасовості перебування у новій громаді.

Територіальна громада виступає ключовим середовищем первинної інтеграції ВПО. Саме на локальному рівні формуються реальні практики реалізації прав переселенців, їх доступу до послуг, участі у житті громади та взаємодії з місцевим населенням. Тому органи місцевого самоврядування повинні переходити від ситуативного реагування на конфлікти до превентивної політики їх раннього виявлення та попередження.

Медіація є одним із найбільш перспективних правових механізмів врегулювання конфліктів у громадах. Її переваги полягають у добровільності, конфіденційності, гнучкості, орієнтації на інтереси сторін і відновленні комунікації. Найбільш релевантними для конфліктів за участю ВПО є громадська медіація, інсайдерська медіація та судова медіація, які мають застосовуватися залежно від характеру спору та рівня його формалізації.

Водночас медіація не може бути єдиним або універсальним засобом вирішення всіх

проблем. Вона має поєднуватися з безоплатною правовою допомогою, соціальним супроводом, психологічною підтримкою, прозорими адміністративними процедурами та розвитком локальних програм

соціальної згуртованості. Саме комплексне поєднання цих інструментів дозволить забезпечити не лише формальний захист прав ВПО, а й їх реальну інтеграцію у життя українських територіальних громад.

ЛІТЕРАТУРА:

1. В Україні налічують 4,62 мільйона ВПО: найбільше на сході та у Києві. ZMINA. 06.01.2026. URL: <https://zmina.info/news/v-ukrayini-nalichuyut-462-milyona-vpo-naybilshe-na-skhodi-ta-u-kyuevi/> (дата звернення: 06.05.2026).

2. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1706-18> (дата звернення: 06.05.2026).

3. Павлик Н. П., Гордон М. В., Оленцевич Н. В. Соціальна інтеграція людей зі статусом ВПО у приймаючих громадах: результати опитування. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2024. № 2. С. 73–79. DOI: 10.12958/1817-3764-2024-2-73-79 (дата звернення: 06.05.2026).

4. Юрчик Г. М., Самолюк Н. М. «Карта» потреб та особливості сприйняття внутрішньо переміщених осіб як індикатор їх інтегрованості у приймаючі громади. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2024. Вип. 2 (49). 265–278. DOI <https://doi.org/10.17721/trpe.2024.49.23> (дата звернення: 06.05.2026).

5. Makarov M. Specific features of the legal protection of internally displaced persons in Ukraine during the war. *Law and Innovative Society*. 2025. 2(25), 60–68. DOI: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2025-2\(25\)-5](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2025-2(25)-5) (дата звернення: 06.05.2026).

6. Сівченко А. О. Основні права та гарантії внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 6. Ч. 2. 445–449. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.2.72> (дата звернення: 06.05.2026).

7. Павлюк Т., Осіпова Л. Законодавчі новації у сфері соціального захисту внутрішньо переміщених осіб. *Економічний простір*. 2026. № 210. 270–276. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.210.270-276> (дата звернення: 06.05.2026).

8. Карпич І. Реалізація державної політики у сфері соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2025. № 1 (14). С. 98–104. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(14\).2025.331026](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(14).2025.331026).

9. Паращук В. Особливості соціального статусу та процеси реінтеграції внутрішньо переміщених осіб в Україні в контексті російсько-української війни. *Наукові записки. Серія: Право*. 2024. № 16. С. 62–67. URL: <https://newpravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/398> (дата звернення: 06.05.2026).

10. Москаленко О. Про фемінізацію внутрішнього переміщення під час війни в термінах підходу спроможності Амартія Сена. *Соціологічні студії*. 2025. № 2 (27). С. 40–50. DOI: <https://doi.org/10.17721/2306-3971-2025-02-21-21>.

11. Шимко М. В. Особливості соціально-психологічної адаптації вимушених переселенців зрілого віку в умовах війни: кваліфікаційна робота. Луцьк, 2024. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d5a01275-2017-4753-9aca-331a3972a859/content> (дата звернення: 06.05.2026).

12. Пояснювальна записка до Методичних рекомендацій щодо оцінки ризиків виникнення конфліктів у громадах, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту. Координатор проєктів ОБСЄ в Україні. 2020. URL: <https://cdn.osce.org/sites/default/files/f/documents/3/e/450478.pdf> (дата звернення: 06.05.2026).

13. What Is Interpersonal or Community Mediation? Work it Out! Education for Conflict Resolution. URL: <https://www.workitout.org/resources/ecr-glossary/what-is-interpersonal-or-community-mediation/> (accessed: 06.05.2026).

14. What is Insider Mediation? Why does it Matter for the Arab States Today? United Nations Development Programme. 19.12.2024. URL: <https://www.undp.org/arab-states/blog/what-insider-mediation-why-does-it-matter-arab-states-today> (accessed: 06.05.2026).

15. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1875-20> (дата звернення: 06.05.2026).

16. Tsvivina T., Vakhonіeva T. Law of Ukraine 'On Mediation': Main Achievements and Further Steps of Developing Mediation in Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2022. № 1 (13). P. 142–153. DOI: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.1-n000104>.

REFERENCES:

1. ZMINA. (2026, January 6). V Ukraini nalichuiut 4,62 miliona VPO: naibilshe na skhodi ta u Kyievi [Ukraine counts 4.62 million IDPs: Most are in the east and in Kyiv]. <https://zmina.info/news/v-ukrayini-nalichuyut-462-milyona-vpo-naybilshe-na-skhodi-ta-u-kyievi/> [in Ukrainian].

2. Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib: Zakon Ukrainy vid 20.10.2014 No. 1706-VII [On ensuring the rights and freedoms of internally displaced persons: Law of Ukraine No. 1706-VII of October 20, 2014]. <https://zakon.rada.gov.ua/go/1706-18> [in Ukrainian].

3. Pavlyk, N. P., Hordon, M. V., & Olentsevych, N. V. (2024). Sotsialna intehtratsiia liudei zi statusom VPO u pryimaiuchykh hromadakh: rezultaty opytuvannia [Social integration of people with IDP status in host communities: Survey results]. *Sotsialna pedahohika: teoriia ta praktyka*, 2, 73–79. DOI: 10.12958/1817-3764-2024-2-73-79 [in Ukrainian].

4. Yurchyk, H. M., & Samoliuk, N. M. (2024). "Karta" potreb ta osoblyvosti spryiniattia vnutrishno peremishchenykh osib yak indykator yikh intehtrovanosti u pryimaiuchi hromady [A "map" of needs and features of the perception of internally displaced persons as an indicator of their integration into host communities]. *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, 2(49). 265–278. DOI <https://doi.org/10.17721/tppe.2024.49.23> [in Ukrainian].

5. Makarov, M. (2025). Specific features of the legal protection of internally displaced persons in Ukraine during the war. *Law and Innovative Society*. 2(25), 60–68. DOI: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2025-2\(25\)-5](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2025-2(25)-5)

6. Sivchenko, A. O. (2025). Osnovni prava ta harantii vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini [Basic rights and guarantees of internally displaced persons in Ukraine]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. 2(6). 445–449. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.2.72> [in Ukrainian].

7. Pavliuk, T., & Osipova, L. (2026). Zakonodavchi novatsii u sferi sotsialnoho zakhystu vnutrishno peremishchenykh osib [Legislative innovations in the field of social protection of internally displaced persons]. *Ekonomichnyi prostir*. № 210. 270–276. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.210.270-276> [in Ukrainian].

8. Karpuch, I. (2025). Realizatsiia derzhavnoi polityky u sferi sotsialnoho zabezpechennia vnutrishno peremishchenykh osib [Implementation of state policy in the field of social security of internally displaced persons]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita*, 1(14), 98–104. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(14\).2025.331026](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(14).2025.331026) [in Ukrainian].

9. Parashchuk, V. (2024). Osoblyvosti sotsialnoho statusu ta protsesy reintehratsii vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini v konteksti rosiisko-ukrainskoi viiny [Features of social status and reintegration processes of internally displaced persons in Ukraine in the context of the Russian-Ukrainian war]. *Naukovi zapysky. Serii: Pravo*, 16, 62–67. <https://newpravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/398> [in Ukrainian].

10. Moskalenko, O. (2025). Pro feminizatsiiu vnutrishnoho peremishchennia pid chas viiny v terminakh pidkhodu spromozhnosti Amartya Sen [On the feminization of internal displacement during war in terms of Amartya Sen's capability approach]. *Sotsiolohichni studii*, 2(27), 40–50. <https://doi.org/10.17721/2306-3971-2025-02-21-21> [in Ukrainian].

11. Shymko, M. V. (2024). Osoblyvosti sotsialno-psykhologichnoi adaptatsii vymushenykh pereselentsiv zriloho viku v umovakh viiny [Features of socio-psychological adaptation of adult forced migrants in wartime] (Qualification thesis). Lutsk. <https://evnuir.vnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d5a01275-2017-4753-9aca-331a3972a859/content> [in Ukrainian].

12. OSCE Project Co-ordinator in Ukraine. (2020). Poiasniuvalna zapyska do Metodychnykh rekomendatsii shchodo otsinky ryzykiv vynyknennia konfliktiv u hromadakh, shcho zaznaly

nehatyvnoho vplyvu vnaslidok zbroinoho konfliktu [Explanatory note to the Methodological recommendations on assessing the risks of conflicts in communities affected by armed conflict]. <https://cdn.osce.org/sites/default/files/f/documents/3/e/450478.pdf> [in Ukrainian].

13. Work it Out! Education for Conflict Resolution. (n.d.). What is interpersonal or community mediation? <https://www.workitout.org/resources/ecr-glossary/what-is-interpersonal-or-community-mediation/>

14. United Nations Development Programme. (2024, December 19). What is insider mediation? Why does it matter for the Arab States today? <https://www.undp.org/arab-states/blog/what-insider-mediation-why-does-it-matter-arab-states-today> [in English]/

15. Verkhovna Rada of Ukraine. (2021). Pro mediatsiiu: Zakon Ukrainy vid 16.11.2021 No. 1875-IX [On mediation: Law of Ukraine No. 1875-IX of November 16, 2021]. <https://zakon.rada.gov.ua/go/1875-20> [in Ukrainian].

16. Tsuvina, T., & Vakhonieva, T. (2022). Law of Ukraine 'On Mediation': Main achievements and further steps of developing mediation in Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*, 1(13), 142–153. <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.1-n000104>

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 15.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 28.05.2026